

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 3 березня 2021 р. № 167-р

КОНЦЕПЦІЯ
розвитку цифрових компетентностей

1. Загальні положення

Із збільшенням темпів розвитку цифрових технологій, впровадженням інноваційних рішень у всіх сферах суспільного життя виникає необхідність у підвищенні якості підготовки працівників для створення можливості модернізації економіки країни відповідно до сучасних вимог.

Відсутність концептуальних засад формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян не дозволяє забезпечити розвиток усіх сфер суспільного життя відповідно до сучасних вимог, процесів глобальної цифровізації економіки, сфер життєдіяльності суспільства, які відбуваються у більшості країн світу.

Таким чином, виникає необхідність забезпечення готовності суспільства до таких процесів, опанування ним ключових комбінацій знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій (цифрова компетентність).

Так, цифровою компетентністю є динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій.

Законом України “Про освіту” визнано інформаційно-комунікаційну компетентність як одну з ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності.

Державною стратегією регіонального розвитку на 2021—2027 роки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695 (Офіційний вісник України, 2020 р., № 67, ст. 2155), серед інших загальнодержавних викликів, що стримують розвиток регіонів і держави в цілому, визначено низький рівень цифровізації регіонів і цифрової обізнаності.

Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 “Про деякі питання

державних стандартів повної загальної середньої освіти” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 81, ст. 2615), визначає інформаційно-комунікаційну компетентність такою, що передбачає впевнене, критичне і відповідальне використання цифрових технологій для власного розвитку і спілкування; здатність безпечно застосовувати інформаційно-комунікаційні засоби в навчанні та інших життєвих ситуаціях, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018—2020 роки, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 р. № 67 (Офіційний вісник України, 2018 р., № 16, ст. 560), визначено створення та виконання національної програми навчання загальним і професійним цифровим компетенціям та знанням як одне з пріоритетних завдань на шляху до прискореного розвитку цифрової економіки.

Досвід європейських країн свідчить про суттєвий вплив здійснених заходів щодо цифрових компетентностей населення на розвиток економіки та конкурентоспроможність країн ЄС на міжнародному рівні.

Так, Європейський Парламент і Рада ЄС 22 травня 2018 р. ухвалили Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018/С 189/01), в якій цифрова компетентність визнана однією з восьми ключових компетентностей для повноцінного життя та діяльності громадян ЄС.

Положеннями Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, передбачено сприяння її сторін розвитку співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики.

З огляду на необхідність забезпечення реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в ЄС потребує також і подальшої адаптації законодавство України із законодавством ЄС.

2. Проблеми, які потребують розв’язання

На сьогодні здійснюється **значна кількість освітніх заходів**, спрямованих на формування цифрових навичок, проте **вони не мають системного характеру**, забезпечують формування лише окремих навичок та **не вирішують питань низького рівня володіння цифровими навичками в суспільстві та обізнаності щодо цифрових прав громадян.**

Основними **проблемами** з питань розвитку цифрових компетентностей, які потребують розв'язання в рамках цієї Концепції, є **відсутність**:

- 1) **правового регулювання питань розвитку цифрових компетентностей**;
- 2) **системи та опису цифрової компетентності** (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівнів володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників;
- 3) **єдиних підходів** до визначення цифрових компетентностей у професійних стандартах та єдиних вимог до освітніх програм з розвитку інформаційно-цифрової компетентності фахівців різних професій;
- 4) **єдиних вимог** до цифрових компетентностей в системі освіти;
- 5) вимог до цифрової компетентності в професійних стандартах;
- 6) **системи індикаторів** для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 7) **координації дій** на рівні органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування під час реалізації державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 8) **системи сертифікації** рівня цифрових компетентностей.

3. Мета і строки реалізації Концепції

Основною **метою** цієї Концепції є визначення **пріоритетних напрямів і основних завдань** з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, підвищення рівня цифрової грамотності населення, зокрема працездатних осіб, громадян похилого віку, малозабезпечених сімей, осіб з інвалідністю, інших вразливих груп населення, в умовах розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства.

Реалізація цієї Концепції передбачена на період **до 2025 року**.

4. Основні завдання Концепції

Основними **завданнями** цієї Концепції є:

- 1) формування та розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві, що **сприятимуть розвитку цифрової економіки** та суспільства, а також розвитку електронної демократії і людського капіталу;

- 2) забезпечення правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян;
- 3) розроблення комплексних змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя;
- 4) визначення системи та опису складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівня володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників, зокрема в професійних стандартах;
- 5) забезпечення координації дій на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 6) створення індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 7) підвищення рівня обізнаності громадян щодо небезпек в Інтернеті.

5. Шляхи та способи розв'язання проблем

Під час реалізації Концепції необхідно забезпечити розв'язання визначених проблем відповідно до поставлених завдань.

Формування і розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві здійснюється шляхом:

- 1) здобуття особою **цифрової освіти** з використанням інформаційних ресурсів, нових освітніх технологій та цифрових освітніх ресурсів, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 2) забезпечення безперервного розвитку професійних цифрових компетентностей для фахівців в системі підвищення кваліфікації різних галузей діяльності;
- 3) створення **Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти “Дія. Цифрова освіта”**;
- 4) розроблення **заходів щодо впровадження цифрових засобів доведення інформації** (телебачення, соціальні мережі, трансляція в Інтернеті тощо).
- 5) Підвищення **рівня обізнаності громадян щодо небезпек в Інтернеті** здійснюється шляхом:
 - а. створення **соціальних ініціатив**, спрямованих на підвищення рівня цифрових навичок та цифрових компетентностей для представників різних цільових груп населення;

- б. запровадження **програм**, спрямованих на підвищення рівня обізнаності дітей та підлітків, цифрових компетентностей батьків та педагогічних працівників щодо небезпек дитини у цифровому середовищі, формування культури нетерпимого ставлення до порушення прав, свобод, безпеки дитини в цифровому середовищі.

Забезпечення правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей, а також розроблення комплексних змін до законодавства, що забезпечить визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя, здійснюється **шляхом**:

- 1) **правового регулювання питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей**;
- 2) **удосконалення професійних стандартів з урахуванням затверджених рамок** професійних цифрових компетентностей;
- 3) запровадження **сертифікації цифрових навичок**;
- 4) розроблення **програм підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації** фахівців відповідно до професійних рамок цифрових компетентностей.

Визначення системи та опису складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності) здійснюється **шляхом**:

- 1) розроблення та затвердження **опису цифрової компетентності**, який визначає ключові поняття, структуру цифрової компетентності за сферами, обсяг знань, умінь і практичних навичок громадян, рівні володіння цифровою компетентністю та може використовуватися з метою визнання, планування, формування, розвитку та вдосконалення цифрової компетентності громадян і працівників основних професійних груп різних сфер економічної діяльності (рамка цифрової компетентності);
- 2) запровадження **вимог до рівнів володіння** професійними цифровими компетентностями при наймі персоналу, під час виконання професійних та службових обов'язків, проведення сертифікації, атестації тощо;
- 3) розроблення **рамок професійних цифрових компетентностей** для основних професійних груп за сферами економічної діяльності та методичних рекомендацій щодо їх застосування.

Забезпечення координації дій на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей здійснюється шляхом залучення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації, яку утворено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 8 липня 2020 р. № 595 “Про утворення Міжгалузевої ради з питань цифрового розвитку, цифрових трансформацій і цифровізації” (Офіційний вісник України, 2020 р., № 59, ст. 1855).

Створення індикаторів для моніторингу стану розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей здійснюється шляхом:

- 1) розроблення методології проведення досліджень з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 2) проведення досліджень рівня цифрової грамотності різних груп населення, зокрема випускників шкіл та студентів закладів освіти, педагогічних працівників, державних службовців;
- 3) прогнозування потреб роботодавців у певних цифрових навичках працівників основних професійних груп.

6. Прогноз впливу на ключові інтереси заінтересованих сторін

Формування та реалізація державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян матиме вплив на ключові інтереси громадян, суб'єктів господарської діяльності, органів виконавчої влади.

Реалізація цієї Концепції матиме позитивний вплив щодо забезпечення правового регулювання, спрямованого на розвиток цифрових навичок та цифрових компетентностей, визначення напрямів і основних завдань у зазначеній сфері, підвищення рівня цифрової грамотності населення, підвищення ефективності використання цифрових технологій та електронних послуг, підвищення рівня безпеки громадян у цифровому середовищі і прискорення процесів цифрової трансформації в економіці та суспільстві України, що сприятиме розвитку цифрової економіки та конкурентоспроможності країни в цілому.

7. Очікувані результати

Реалізація цієї Концепції дасть змогу:

- 1) прискорити процеси цифрової трансформації в Україні;

- 2) суттєво **підвищити рівень** цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві, а також рівень конкурентоспроможності держави та якість людського капіталу;
- 3) підвищити **конкурентоспроможність працівників** шляхом оволодіння новими цифровими навичками та цифровими компетентностями;
- 4) підвищити **рівень доступності до державних послуг** для громадян похилого віку, осіб з інвалідністю, малозабезпечених сімей, інших вразливих груп населення;
- 5) суттєво **зменшити ризики виникнення небезпек** під час користування Інтернетом;
- 6) **запровадити правове регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян;**
- 7) розробити **комплексні зміни до законодавства**, що забезпечить **визначення цифрової освіти, цифрових навичок та цифрових компетентностей у сферах суспільного життя;**
- 8) визначити **систему та опис складових цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності), а також вимог до рівня володіння цифровими навичками та цифровими компетентностями різних категорій працівників, зокрема в професійних стандартах;**
- 9) забезпечити **координацію дій** на рівні органів виконавчої влади з питань розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей;
- 10) **створити індикатори для моніторингу стану розвитку** цифрових навичок та цифрових компетентностей.

8. Обсяг фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів

Фінансування заходів з реалізації цієї Концепції здійснюється за рахунок та в межах коштів Державного бюджету України на відповідний рік, а також інших джерел, не заборонених законодавством.

Обсяги видатків на реалізацію заходів цієї Концепції уточнюються щороку з урахуванням можливостей державного бюджету, конкретизації заходів за підсумками їх виконання у попередні роки.

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів
України
від 3 березня 2021 р. № 167-р

ПЛАН ЗАХОДІВ
з реалізації Концепції розвитку цифрових компетентностей

Найменування заходів		Відповідальні за виконання	Строк	Індикатор виконання
1. Нормативно-правове забезпечення				
1.	Запровадження правового регулювання з питань формування державної політики у сфері розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей громадян з урахуванням досвіду країн ЄС	Мінцифри МОН МКІП Мін'юст Національна академія наук (за згодою) Національне агентство кваліфікацій (за згодою)	до кінця 2023 року	розроблено законопроект та подано на розгляд Кабінету Міністрів України
2.	Розроблення та затвердження опису цифрової компетентності (рамки цифрової компетентності) та	Мінцифри	до кінця 2022 року	розроблено та впроваджено відповідні рамки

	відповідних рамок цифрових компетентностей для основних професійних груп за сферами економічної діяльності	інші заінтересовані центральні органи виконавчої влади		цифрових компетентностей
2. Науково-методичне забезпечення				
3.	Розроблення методичних рекомендацій щодо застосування рамок цифрових компетентностей	МОН Мінцифри Національне агентство кваліфікацій (за згодою)	протягом 2022 року	розроблено та затверджено методичні рекомендації щодо застосування рамок цифрових компетентностей
4.	Створення системи індикаторів моніторингу розвитку цифрових навичок та цифрових компетентностей в суспільстві України	Мінцифри МОН Мінекономіки Держстат інші центральні органи виконавчої влади	—”—	розроблено показники та індикатори оцінки системи моніторингу та оцінки розвитку цифрових компетентностей
3. Інформаційне забезпечення				
5.	Проведення інформаційних кампаній, спрямованих на популяризацію цифрових технологій в цілому та	Мінцифри МКІП Мінмолодьспорт	починаючи з II	проведено інформаційні кампанії

	цифрових навичок та цифрових компетентностей, зокрема серед населення, на національному, регіональному та місцевому рівні	місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (за згодою)	кварталу 2021 року	
--	---	--	--------------------	--
